

Narod“ in „Soča“ vsaki dan kazala — cilj in konec ni drug bil, kot verske naše svetinje zasmehovati, duhovne črniti in skušene voditelje našega naroda vsaki dan z blatom ometavati. Zato je postala njih polemika zgolj gnjusno-osebna, vsaj jih ni sram bilo, najgrši laži po svetu trositi. Če tudi so prav dobro vedeli, da lažejo, nalašč so lagali, da je laž le na papirji po svetu šla. In to jim je „svoboda“, to jim je „napredek“! Če pa ljudem, ki ne razvidijo hudobnih nakan, vsak dan „hudiča na steno malaš“, bodo ga naposled res na steni videli. In tako so oslepili mnogo našega ljudstva, da je nazadnje zbegano postalo.

Nemškutarji to videti veselja so poskakovali, in s pohvalo so jih hujskali v „napredek“ tak, pri volitvah pa so celó taki srčni prijatelji postali, da, kjer nemškutar ni mogel zmagati, so nemškutarji na pomoč priskočili mladostlovcem; samo po taki bratinski zvezi je bil dr. Vošnjak na Štajarskem izvoljen, da gré zdaj na Dunaj po eni strani mladostlovenec, po drugi pa nemškutar.

Dobili so pa mladostlovenci še drug sukurs. Birokracija se boji starostlovcem, ker pozná njih doslednost, njih stanovitnost, njih eneržijo, in ker vé, da imajo zaupanje pri ljudstvu. „Hajd na pomoč mladostlovcem!“ — si misli že dolgo, kar pričajo nemčurski časniki, da tako paraliziramo moč „starih“, katerim so dali priimek „klerikalcev.“ In uradniki, nemčurji in mladostlovenci zedinili so se na Notranjskem, da je Hohenwart propadel, na Goriškem pa, da je padel dr. Tonkli in zmogel Winkler.

Ta trójica je tedaj zedinjena delala pri zadnjih volitvah in to tako silovito in s takim „Hochdruckom“, da kaj tacega nismo še doživeli na Slovenskem. Ali je tedaj čuda, da pri taki sili je padel dr. Costa, čegar rodoljubje je skušeno kakor zlato v ognji, in čegar zmožnost za posel poslanstva je skušena toliko, da vsaka dežela more se sponašati, tacega zastopnika imeti.

Kdor tedaj je popise bral, kaj se je po deželi počenjalo pred volitvami in ob volitvi, in kdor je sam gledal mnoge škandale, ali se bode čudil, da izid sedanjih volitev ni tak, kakor smo ga smeli pričakovati?

Vendar bi po vse ne povedali resnice, ako bi le to trojno zvezo dolžili propada pri volitvah, — še nekaj namreč je krivo, in to je: premalo so delali naši prijatelji, ki se pod isto zastavo: „za vero, dom, cesarja“ borijo z nami; mislé, da bode tudi zdaj vse tako lahko teklo, kakor prejšnja leta, ko je mož ostal, kdor je možato besedo dal; ali zdaj bilo je vse drugo: nad volilce prišlo je zapeljivcev mnogovrstnih mladostlovenskih in nemčurskih, z obrekovanjem, obljubami, plačili itd. in ni čuda, kakor je to, na priliko, Vrhnika kazala, da so volilci „figa-možje“ v četrtek postali, ki so do srede večera še trdno stali za dr. Costo.

Če pa „Tagblatt“ je ves pijan od te sreče in če se vede kakor norec, ki si domišljuje, da Bog vedi kaj bode, kaže s tem le, da je — „unzurechnungsfähig“. Kranjsko delajo v srboritosti svoji že za „domêno nemško“, kakor je stari državni zbor s svojo nemčursko večino si domišljeval, da zastopa Avstrijo „nemško“! Ali res mislite, da bode prihodnji državni zbor pomiril Avstrijo, če bodo taki krakelarji v njem se šopirili kakor se šopirijo zdaj v „Tagblatt-u“? Mislite mar, da so različni narodi Avstrijski za to na svetu, da jih bode za vse čase gospodovala klika, katera ne pripoznava v prvi vrsti narodnih pravic vsacemu narodu? Mislite mar, da „svobodno“ delate Avstrijo, če narode potiskujete v paganske čase nazaj? — Motite se grozno! Razuzdano radost vašo naj krotí le pogled v to, da v zvezi z „mladostlovcem“ ste dosegli to, kar ste dobili; to pa je dobiček le od danes do jutri.

Za trdno smo prepričani, da narod naš, ki je bil zdaj sèm ter tjà oslepljen, kmalu bode spregledal in videl, kaj je storil. Hohenwarta so črnili, da ni programa „za zedinjeno Slovenijo“ podpisal; — no, bodemo li morebiti kmalu slišali: da bodo Vošnjak, Razlag in Pfeifer na Dunaji „zedinjeno Slovenijo“ kovali? Kmalu bo narod naš videl, kaj je resnica, kaj laž — in videl bode, kdo so mu pravi prijatelji, kdo le sebični kričači.

Eno pa nas tolaži v vseh britkostih, in to je, da imamo Hohenwarta za poslanca. Ko bi ne bili starostlovenci Kranjski nič drugega storili za narod slovenski in za Avstrijo — piše „Glas“ Goriški — kakor to, da so postavili Hohenwarta za kandidata in potem ga tako mojstersko spravili v državni zbor, zaslužili so si že s tem zahvalo vse Cislajtanske opozicije“.

Mnogovrstna novica.

* Zanimivo je, kar slavni zgodovinar Česki dr. Palacky, napadan od brezvercev, je pisal te dni o veri in cerkvi. Tem bolj zanimivo pa je to, kar piše Palacky, ker je protestantske vere. „Srce me boli videti — pravi med drugim — kako se zadnje čase ne le na politično in družbinsko, temveč tudi na modroslovno polje tista sorta liberalizma vriva, po katerem so Bog, pobožnost in pravica le vraže, — človek drugega ne kot živina brez moralnega poklica in brez vseh dolžnosti, — da njega cilj in konec je le dobičkarija, da to, kar je tvoje, je tudi moje, — v obče, da „internacionale“ je kažipot vsemu življenju. Kam bodo taki nauki človeštvo pripeljali, lahko je uganiti! Cerkvene naprave zaničevati more le ignorant; le človek oslovske pameti ne sprevidi tega, da celi napredek v omiki je pri nas in povsod drugod stoletja in stoletja v najožji zvezi bil s cerkvenimi napravami; kar je na svetlo prišlo na polji umetnosti in slovstva, so izprva stvarili učenci onih šol, katere je duhovščina osnovala in vodila, še celó Pražko vseučilišče je izvirek cerkveni. Jaz sem do dobrega prepričan, da kakor je kristijanska cerkev sploh, tako je še posebno katoliška na Českem celi čas njenega obstanka veliko veliko več dobrega storila kakor hudega“. — Tako še na dalje visokoučeni mož in protestant obravnava predmet o cerkvi in veri, zoper katero se je obrnil današnji liberalizem.

No, kaj pravite „mladostlovcem“? Morebiti morete tajiti, da, ko bi na Kranjskem in sploh na Slovenskem duhovnov ne bilo, bilo ne bi pri nas nobene slovenske knjige, nobene slovenske pesmi, in Vaš program ne imenoval bi se narodni-slovenski, temveč narodni švabski. —

* Med tem, ko pri nas se še bliska in grmí, so v Pragi 23. t. m. imeli že prvi sneg, se ve da pa tako malo, da je že skopnil, ko je na tla padel.

Naši dopisi.

Iz spodnje Idrije 24. oktobra. (Idrijski rudarji in bližnji posestniki, servitutno rešenje. Volitev cestnega načelnika.) Lani so „Novice“ marsikaj povedale, da smo v Idriji rudarji in posestniki še pod jarmom naših nemških gospodov tako, da bi Idrija se utegnila res „nemška“ imenovati, in kako se z nami ravná. Naj povedó zdaj, ali se je kaj letošnje leto premenilo. Rudarjem se njih težavni, skoro bi rekel, njih suženjski stan ni nič zboljšal. Žito je še vedno slabo. Zadnja pšenica je bila polna črnih moljev, da so se žaklji vmazali. Pašnikov, do katerih so Idrijčanje imeli staro pravico, po skrbi njihovega dobrega (?) očeta gosp. Lipolda nimajo več. Zdaj jim jih menda le proti plači v porabo pripuščajo.

Toraj so rudarji na starem slabem stanu. Nam bližnjim posestnikom spodnje Idrije se vsaj sveti mala iskrica upanja, da bodo vslišane naše pritožbe zaradi škode, katero nam leto za letom žgalnice za izdelovanje živega srebra napravljajo. Še le pred malo tedni namreč je bila pri nas komisija zavoljo naše pritožbe z zaukazom, naj natančno preišče vsedline živega srebra po naših zemljiščih, katere nam pri reji živine strašno škodo napravljajo. („Novice“ so enkrat o tej škodi temeljito pisale.) Poslani komisijski gospodje so: c. k. okrajni glavar gosp. Ogrinc, France Kupelwieser, c. kr. profesor, izkušen v topilničarstvu na c. kr. rudarski akademiji v Ljubnem (Leobnu), gosp. Herman Hinterhuber, general-direktor pri Pliberskem rudarskem društvu v Celovcu in c. kr. rudarski komisar in okrajni uradnik g. Šalša v Ljubljani. Ti gospodje so skrbno preiskavali zemljo na vseh posestvih ob bregovih Idrijskih pol-drugo uro daleč proti Tominskemu. Vzeli so na vsakem zemljišču nekoliko zemlje v steklenice, da jo domá kemično preiščejo; vjeli so tudi nekaj dima pri tovarnem dimniku, v kateremu so nekaj živega srebra dobili. Tudi še druge razmere, katere nas o škodi sopuhov živega srebra zagotavljajo, smo jim naznanili, zapisali so vse v protokol. Pričakovati smemo, da bode ta komisija nepristransko in pravično ravnala in priznala škodo merkurjevega dima, okuževajočega naše pašnike, sadeže in vse druge pridelke in po njih našo živino. Govedina in drobnica nam je največi faktor pri naših dohodkih. Ako te ne moremo odrediti, s čem neki hočemo davke plačevati, s čem si živeža kupovati, s čem delavce plačevati? — vsaj moramo še boljši posestniki celó v dobrih letinah žito kupovati, kaj neki hočejo drugi v slabejih začeti? Že od leta 1786., odkar se veliko živega srebra prideluje in v pečeh poleti in pozimi kuri in zavoljo tega naša zemljišča s živino vred ostrupuje, so se toževali naši predniki z rudarsko gosposko, naj jih odškoduje. Prve pritožbe so bile vslišane. Najprej sta dobila dva posestnika odškodnino. Kmalu na to se jih je oglasilo 45 drugih. Tudi ti so bili po dvornem sklepu 1789. leta z 1200 gold. 53 kr. odškodovani. S tem je bila tudi v principu strupena moč merkurjevih sopuhov priznana. Ko pa je leta 1809. Idrijski rudnik pod Francosko oblast prišel, bila je vsaka pritožba od tujega oskrbnitstva zavržena. Ravno tako se je pozneje godilo; vsaka pritožba nam je bila odbita. Vedno smo brez vspeha tožili. Okrajno glavarstvo je večkrat z nami potegnilo; al rudarska direkcija jo je vselej tako zviti vedela, da so vsi naši klici za pomoč bili zastonj. Zdaj spet se nam je prikazalo upanje, da se nam obila škoda povrne. Rudarska direkcija pri tej komisiji menda nima nič govoriti. In to je prav; vsaj toženi ne more ob enem sodnik biti. Ravno zato se nadjamo, da se preiskava za nas pravično izide. Kogar vse te naše razmere zanimivajo, naj bere Pergerjevo brošuro, katero je o naših pritožbah in o škodljivosti merkurjevega dima in merkurjevih vsedlin spisal. Brošura je izvrstno spisana, kaže zdravo logiko, je podučivna, in vidi se iz nje, da pisatelju kemija ni neznano polje. Iz te brošure se posebno razvidi še tudi to, kako je rudarska direkcija in tudi viša rudarska instanca ali svojo nevednost ali nedoslednost, da ne rečem krivično ravnanje razodevala. Ta brošura bodi naj priporočena posebno tistim rudarskim uradnikom, ko imajo z izdelovanjem živega srebra opraviti. — Silno težko že pričakujemo pri nas rešenje servitutov. Tri leta že nekteri lepo prosijo potrebnega lesa in drv za kurjavo, a zastonj! Več naših kmetov bilo je v tej zadevi pri gosp. Ogrincu s prošnjo, naj se jim že vendar enkrat odmeri njihov delež, ali naj se vsaj skrbi za to, da se odkazuje vsa-

kemu, kakor poprej, potrebni les, do katerega ima pravico. — Kako se c. kr. okrajni glavar gosp. Ogrinc volilnih postav drži, kazala nam je volitev načelnika cestnega odbora Idrijske konkurenčne ceste dne 16. junija in 15. julija t. l. 16. dne junija smo namreč v Idriji imeli volitev za novi cestni odbor, za katerega so bili županom in svetovalcem od gosp. Lipolda in c. k. okrajnega glavarja gosp. Ogrinca novi odborniki za volitev priporočeni. Al župani in svetovalci so enoglasno le spet stare odbornike volili, razen enega, zato ker so jim njih dobre naprave dobro znane. Ko pa pride 15. dne julija do tega, da se izmed teh 7 odbornikov načelnik izvoli, se je pa vendar zgodilo po volji okrajnega glavarja, ker mu stari načelnik po godu ni bil. To pa se je tako-le godilo. Ko pride pri volitvi zadnji volilec na vrsto, kateri je imel odločilni glas, ga vpraša c. k. glavar: No, oča, katerega nam pa boste vi povedali? „Naj ostane stari Boštijan Leskovec.“ Gosp. Ogrinc mu reče: zakaj bi pa Anton Plešnar ne bil? „Naj pa bo, če ga le hočete imeti“, mu odgovori volilec. — Ali so take volitve proste? Ali je postavno to, da se voditelj volitve vmes vtika? — Na Idrijski konkurenčni cesti se je vendar letos nekoliko predrugačilo, in sicer to, da bodemo za cestni posip kmetiški posestniki v enaki razmeri z mestom Idrijo. Zato se bodo letos začeli prodni kupi za cestno posipanje za plačilo, po dražbi omišljevati. — O volitvi državnega poslanca v Idriji ne pišem nič, ker me preveč srce boli. Pa je le spet bila prosta volitev, da se Bogu usmili!

Iz Notranjskih hribov. (Berite, kaj so Narodovci počenjali pri volitvi v Logatcu!) Že davno pred volitvijo so lovili župane pri vsaki priložnosti, da bi se bili podpisali za Razlaga. Par dni pred volitvijo dobil je župan v Žireh od Hrena Begunjskega pismo, v katerem ga pridušča za svojo stranko, al dr. Razlag pri Žirovcih ni kaj v blagem spominu. Da veliki slovenski agitator Hren še slovenski pisati ne zna, je pokazal. Ko so Žirovci prišli v Logatec, brž so z vso silo začeli na-nje pritiskovati „Narodovci“ za Razlaga. Znano je, da 3 možem so ponujali denarjev, da bi ž njimi volili. Duhovne pa so očitno zasramovali ter kričali, „kaj se farji vtikajo v volitve, naj v cerkvi ostanejo“ in družih psovk več. — V volilno sobo je prišlo več oseb „Narodove“ baže, ki niso imeli volilne pravice, neki Železnikar in drugi, toda g. komisar jih ni videl ali ne hotel videti! Vendar vse to ni še nič; — po volitvi so „Narodovci“ še le v gostilnici pri Kramarju — pokazali, da med divjaki in njimi ni razločka. Čujte! Duhovni in župan Žirovski so kosili v drugi sobi pri eni mizi, „Narodovci“ bili so v prvi sobi. Kolikrat je kdo iz druge sobe šel ven, začeli so ropotati z nogami in tleči z rokami, žvižgati in kričati: „ven ž njim!“ Najhuje so napadli vrlega župana Blažiča; strašanski je bil ropot in krik: „ven ž njim! ven ž njim! Neki kmet izmed Hrenove in Obrezove družine ga celó zgrabi, ter ga hoče iz sobe vreči. Ko pa vidi „Narodova“ drhal, da se je župan kmetu vstavil, začne vstajati izza miz, in že je stala drhal po mizah, ko župan to zapazi in beži. Kdo vé, kaj bi se bilo zgodilo, ko bi se jim ne bil umaknil? Kot gadje so pihali va-nj, ker so se zmotili, mislé, da bode tudi župan Blažič trobil v njihov umazani rog. Slišalo se je po tem, da so rekli: „Bolje bi bilo Blažiču dati 100 gld., da bi ne bil prišel volit! To surovost so sicer „Narodovci“ izgovarjali s tem, da so le kmetje bili v prvi sobi, ki so bili že pijani; a istina je, da bili so med kmeti tudi kmetje v suknhah! — Gledé na tako početje zdivjanih „Razlagovcev“ moralo je slehernemu poštenjaku dobro djati mirno obnašanje Hohenwartove stranke. Če tudi so morali grenke

prestati od „Narodovcev“, tolažila jih je stanovitnost volilnih mož z Oblok in Idrijskega okraja, ki so vsi volili Hohenwarta, razun kakih 6 na limanice vjetih odpadnikov. Naj po tem svet sodi: ali je častno temu, kogar volijo taki divjaki?

Iz Senožč 20. okt. — piše nam gosp. kaplan Zagorjan, da ni res, kar se je „Novicam“ dvakrat pisalo, da je on „tako strašansko agitiral za volitev dr. Razlaga“, „volil ga pa je in to zgolj iz prepričanja“. — Ali taka odkritosrčna lastna beseda je kaj več kakor lastna zatožba, to bode vsak čitatelj sam lahko uganil, zato vredništvu ni treba dalje polemike, da gospod „Narodove“ vere sam vidi, „na katerej strani je resnicoljubnost“.

Iz Pivke 26. okt. — Neki V. je v dopisu „Sl. Narod“ št. 244 „od Ilirske Bistrice“ vso surovost, katero nekateri mladoslovenci v znam in znak svoje „omike“ in „napredovanja“ v imenovanem časniku na ogled razstavljajo, izlil čez gospoda, ki je po njegovem dozdevanju, ker je k sreči (oprostite, gospodine!) tudi far, tisti neusmiljeni „Pivčan“, ki je njegovo in njegovih sojunakov slavno karakteristiko v „Novicah“ št. 42 tako neprijetno pojasnil. Da ne bo nedolžni trpel in po daljni preiskavi morebiti na vešala ali celó pod guilotino obsojen, konstatiramo, da je gospod, katerega sumičite, zastran onega dopisa in ki je Vas flegmatika v sangvini in celó v kolerika (da le ne v klerika!) prestrojil, toliko kriv, kolikor ste Vi, g. V. krivi tega, da je preslavni grof Hohenwari s toliko ogromno večino glasov od Gorenjcev za državnega poslanca izvoljen. Ko bi bili Vi, flegmatični gospod V., s svojimi že v starodavnem veku zarujavelimi in zavrženimi pušicami pravega Pivčana zadeli, bi Vam, bogme! na Vaš dopis niti besedice ne ugovarjal, saj ste resničnost „Novičnega“ dopisa s svojim dopisom dovolj tehtno potrdili in dokazali. Psovke in prilike, s katerimi hočete svoje vma-zano perilo oprati, so tisto slavno orožje, katerega se poslužujejo in ga iz penečih ustnic, kedar nimajo nikakoršnih dokazov, v nasprotnice lučajo babure iz vrste tistih ljudi, ki se navadno „fex et sordes civitatis“ imenujejo. Kar se tiče pa besed Napoleona I. do benečanskega leva: „Le lion de Saint-Marc n' a plus ni des ongles ni des dents“ (lev sv. Marka nima niti krempljev niti zob več), naj Vam, da Vam ustrezem, veljá, al tudi Vi in vsi Vam privrženi za omiko in Jakobinski napredek plamteči junaci morate tudi meni pritrčiti, ako Vas spominjam tega-le: „Pred kratkim od Napoleona preganjani in vječeni sv. Oče je slovesno in slavni prstol sv. Petra zopet zasedel, ko je Napoleon v pregnanstvu na Štent-Helenskem otoku zdihovaje trdnost tiste skale občudoval, na katero je cerkev zidana.“

Iz Postojne 24. oktobra 1873. (Popravek.) V dopisu „iz Postojne 21. okt.“ v 43. listu „Novic“ od 22. okt. 1873 na strani 348 se nahajajo sledeče neresničnosti:

Ni res, da so se pri agitaciji za dr. Suppana agitatorska slepila rabila.

Ni res, da je hodil Gertscher c. k. sodnijski pristav s službeno kapo od hiše do hiše.

Ni res, da se je zoper voljo volilcev na izkaznice zapisovalo da volijo dr. Suppana.

Dr. Eduard Deu, Dr. Adalbert Gertscher,
advokat. c. k. pristav.

Matevž Vadnu, posestnik.

Radi smo vzeli ta „popravek“ v naš list, ker konstatira, da si dopisniki ne upajo ugovarjati, da niso združeni od hiše do hiše, od volilca do volilca po celi Postojni lazili in za dr. Suppana agitovali. Ali pa gosp. Gertscher nosi klobuk ali kapo, ni tolike važnosti, vsaj ga vsi na obraz poznajo. Veliko resnic bi mogli še svetu razodeti, ali čemu? — vendar eno naj še povemo,

in ta je, da so se mnogim volilcem dajale že poprej z imenom „Dr. Josef Suppan, advokat in Laibach“ spisane glasovnice, z besedami, da „bodo pri volitvi hitreje opravili“! Nekaterim se še imé zapisanega ni povedalo. Zato so nekateri v takem pritisku izostali od volitve; vredništvo samo ima v rokah dve tako spisani in prečrtani glasovalnici. Kaj po takem so „agitacijska slepila“, o tem bi gori podpisani trójici treba bilo še le posebne definicije, — nam je treba ni. Vsaj nam je znan županov očitni protest pred volitvijo, in Gertscherjevo opravičevanje.

Iz Dolenskega 23. okt. P. — Žalostni izid volitve v Radečah, v Trebnem in Kočevskih občinah, ker je bil eden izmed načelnikov naših sovražnikov za državnega poslanca izvoljen, se ima — zraven strašanskega pritiska nemčurskega in kakor se sem ter tje sliši, tudi podkupljenja — deloma tudi pripisati mlačnosti nekterih duhovnov. Tukajšnji kmečki volilci vendar le še najbolj duhovnom verjamejo, ker sami nimajo toliko vednosti, da bi pregledali zvijače nemčurske; al le malo jih je bilo od njih podučeni; vsaj jih jaz več tacih poznam, ki so prejšnji čas v Trebnem z nami vred volili naše poslance, zdaj so pa žalibog volili Dežmana. Marsikteremu je bilo kosilo plačano, ali še kaj družega, dozdaš še na tanko ne vem. Med vsemi tistimi jih je komaj tretji del, ki malo nemško znajo, drugi večidel nič; mnogi so se potem na tihem kèsali, zakaj katerega koli sem pogledal, se je sramožljivo od mene obrnil, malo drugač, kakor da bi bil krivo prisego storil. Sramota res takim, ki za kos mesá in polič vina svoje moštvo prodajo! Zeló hudo mi je zato, da sem moral za volilca v takem okraji biti!

Iz Železnikov 25. okt. (Po naključju zakasnjeno. *) — Kako zeló je potrebno, da se postave zoper vlačugarje nemudoma poostrijo, prepričali smo se pri nas pretekle dni. Nekaj plašurjev obojega spôla, ki so se šemili za cigane (bili pa podobni cestnim roparjem kot jajce jajcu), se prižene že na pol pijanih v P—evo štacuno v Žgornjih Železnikih; pili so koj stojé nekaj žganja, in menda tudi še družih reči kupovali. Koj tu so hotli pri plačevanju štacunarskega fanta goljufati, vendar jih ta srečno iz prodajalnice odpravi. Pred hišo se začno med seboj prepirati in puliti, pa udariti se ondi menda zarad ljudi niso upali. Ko pa pridejo zunaj Železnikov, prično se med seboj tepsti, streljati in bosti ter so enega ostrelili v obraz, družega pa ostrelili, in obodli z nožem. Vstrelenemu so oropali tudi 15 gold. denarja in domovinski list. Med tem, ko je ta pribežal nazaj v Železnike, in hinavsko-lažnjivo iskal pomoči pri županstvu zoper svoje plašurske in roparske pajdaše, so se drugi jaderno gnali skoz dolino gor ven in okrenili proti Blegašu. K sreči je prišel proti večeru žandarski stražmojster iz Loke na patrolo sem gori, in ker je bil le sam, je vzel seboj nekaj oboroženih ljudi, da so šli za potepuhi. Vjašili so jih res naslednjega jutra v nekem senenem hlevu ležeče (tudi unega ostrelenega in oropanega že med njimi, ki je prejšnji dan v Železnikih pomoči iskal) ter tirali jih v Loko k sodniji. — Kaki reveži so pač ljudje po hribih in zlasti v nasamnih hišah, kadar jim pride taka plašarija na vrat! In kako pogostoma se to v naših krajih zgodi! Če se pa potepuhom ne dá, kar zahtevajo, so ubogi ljudje v nevarnosti, da jih ne oropajo ali jim požgó celó domovja. Kaj dobro je zato dopadal pri nas program vrlega, tudi v naši deželi zeló čislanega gosp. kanonika Kosarja, ki je obetal svojim volilcem, da se hoče tudi v tej zadevi krepko poganjati zato, da se taki vlač-

*) „Kratkočasnica“ se ne podá prav, ker so tudi starci vmes. Vred.

čugarji vženejo v kozji rog. Le škoda, da so na njegovo mesto nemškutarji si izvolili dr. Vošnjaka!
Podratitovski.

Iz Ljubljane. — Naj na čelo današnjemu listu postavimo jako zanimivi članek, ki ga je prinesel „Slovenec“ in o katerem bode ustavoverska klika v svojih listih gotovo napisala cele pôle. Tako-le se glasi:

Častitim volilcem

kmečkih občin na Gorenjskem!

Prevzvišeni grof Hohenwart, vrnivši se še le 21. dne t. m. iz gornje Avstrije domu v Gradec, je brž po dohodu svojem pismeno prosil predsednika podpisanega odbora, naj iskreno njegovo zahvalo naznani vsem možém, ki so ga 16. dne t. m. volili za poslanca v državni zbor. „Skoro da enoglasna volitev kmečkih občin Gorenjskih — pravi v svojem pismu — dobro dé mojemu srcu nasproti temu, kar se je zoper mene počelo na Notranjskem. V pogledu na to častno zaupanje, ki so mi ga skazale občine Gorenjske, kaže se ono ščuvanje še le prav zaničljivo in nehoté me spominja na Dantove besede: „Non ragionare di loro, — ma guarda e passa“ (ne zmeni se za-nje, — poglej jih in idi memo). Kakor srčno pa me veseli zaupanje mojih rojakov, ravno tako živo čutim veliko težo bremena, katero mi to zaupanje naklada. Bodite zagotavljeni, da vso svojo moč bodem žrtoval v to, da bi prišli po dolgi in trnjevi poti do zaželenega cilja. Ako pa utegnejo razmere nastopiti takošne, da tega doseči ne bode mogoče, raji bodem odložil poslanstvo, kakor da bi privolil v kaj, kar bi podpiralo stanje v Avstriji, katero, ako dolgo še trpí, po mojem prepričanji žuga ne le slabiti moč države, marveč v nevarnost pripraviti njen obstoj. S temi čutili ponavljam še enkrat zahvalo svojim častitim volilcem.“ —

Podpisani odbor se srečnega šteje, da nanzanja preblago to poročilo gospoda grofa Hohenwarta njegovim volilcem, iz kterega vidijo, kakošnega moža imajo za svojega zastopnika. Slava grofu Hohenwartu! Živeli Gorenjci!

V Ljubljani 25. oktobra 1873.

Izvrševalni volilni odbor za Kranjsko.

— (Iz seje odborove družbe kmetijske.) Ker je g. Pregel zarad visoke starosti prosil, naj se mu odzame opravilstvo družbenega blagajnika, katero že opravlja od leta 1831., je odbor enoglasno sklenil, mu odložiti to breme ter mu zahvalno pismo poslati za velikoletno zvesto in natančno opravilstvo, od 1. novembra naprej do občnega zbora pa blagajnico začasno izročiti g. Brusu, ud družbe kmetijske in tajnikovemu namestniku, ker noben odbornik ni vsak dan o gotovih urah doma, da bi mogel izvrševati navkazana plačila, gosp. Brusu pa, knezoškofijskemu oskrbniku, tedaj v blagajniških opravilih skušenemu izvedencu in sicer možu v vseh zadevah popolnoma zanesljivemu, je to mogoče; naprošen, naj blagajnico prevzame, je to storil z do-

stavkom, da bode videl, ali bode zmozel vsa dela. — Pravila sirarskih združeb Bohinjskih, ki jih je predstojnik podružnice g. Mesar poslal v pregled, je odbor podpisal, o naprošeni denarni podpori pa g. predstojniku odgovoril, da bode podružnici rad željo izpolnil, ako za prihodnje leto dobi v ta namen naprošeno subvencijo s 1000 gold. — Ker na poziv družbenega odbora županstvo Št. Vidsko poroča, da je gnójišče gosp. župnika Kulavica tako izvrstno, da je res lep izgled gospodarjem vse okolice, je odbor ukazal izplačanje dotične premije. — Na predlog predsednikov je odbor sklenil pismeno čestitati gosp. ministru kmetijstva o poslavlilu z redom železne krone 1. vrste.

V tej seji se je tudi obžalovanje izreklo, da vse podružnice niso še poslale poročil o letošnji letini (Erntebericht), in da po takem odbor ne more še sestaviti glavnega poročila, ki se prve dni novembra mora izročiti deželni vladi. Zato se vljudno prosijo častiti gosp. podružnični predstojniki, kateri poročil niso še poslali odboru, naj jih blagovolijo nemudoma poslati.

— (Iz seje deželnega odbora 25. okt.) Izpraznjena služba sekundarija v deželni bolnišnici se je oddala doktorandu A. Robleku. — Potreba mostú čez Savo pri sv. Jakobu se pripozná ter se sklene, dotičnim obrtnikom in občinam, ki so za napravo omenjenega mostú že lani deželni zbor prosili, odgovoriti, naj skušajo ustanoviti zdruštvo iz svoje srede, ki bode skrbelo, da se skup s pravijo potrebni stroški, ki bodo po proračunu veliki, ter da je potem upati nekoliko podpore tudi iz deželnega zaklada. — Županstvu občine Slavinske in Mirnske se naroči volitev novih občinskih odborov, županstvu v Št. Petru pa volitev novega gospodarskega odbora za podobčino Nemška vas. — Sledeči ubožni in hromovi kot bivši podložniki Lanžpreške grajščine dobijo P. P. Glavarjeve miloščine, namreč: Anton Starič, France Hrastar, Martin Smolič, Miha Juh, Marija Juh, Ana Smrekar, Terezija Pleškovec, Neža Retelj in Marija Keše.

— (Ljubljana z nekterimi imenitnejšimi kraji Kranjske dežele) je prišla nedavno v ličnih podobah v bukvarnici marljivega našega gosp. Giontinija na svetlo. Kamnotisi so v podobi navadnih fotografij. Jako lično vezana knjižica ima 12 podob: 6 iz Ljubljane, mesto Kranj, mesto Kamnik, Bled z jezerom svojim, slap Radovniški (Rothweiner Wasserfall), Postojnska jama, groteski grad Pred-Jama (Luegg). In vse to velja le 1 gl. Če hočeš komu kak spomin na Kranjsko deželo darovati, ne moreš mu lahko kaj mičnejšega v roke dati. Škoda, da nemškim imenom niso pristavljena tudi slovenska.

— Jezuiti, ki so vsled vladnega ukaza morali Kranjsko zapustiti, so v lepem, jako mirnem pismu, ki sta ga prinesla „Slovenec“ in „Danica“, slovó vzeli od naše dežele, ki jih v blagem spominu ima, in 24. dne t. m. se iz Repenj preselili na Koroško, kjer je samostan jezuitski.

— (Iz čitalnice.) Čitalnični odbor jo je v zadnji svoji seji gotovo dobro zadel, da je sprejel kot pevodjo gosp. kapelnika Schantelna, kterega iz prejnijih časov, ko je kapelnik ces. vojaške godbe bil, še poznamo kot izvrstnega muzikarja in znamenitega skladatelja posebno slovenskih pesem. Vravnaval bo naš novi mojster pevstva do novega leta tri „besede“ (prvo vže 9. novembra) z jako zanimivim programom, ki bodo gotovo privabile mnogo obiskovalcev. — Osnovane pevške in godbine šole vdeležuje se brez posebnega oklica ali vabila že sedaj polno ukaželjne mladeži, in tudi pevski zbor množi se od dné do dné, tako, da nam

prihod priljubljenega mojstra vzbuja upravičeno dobro nado za prihodnji veseli razvitek naše čitalnice. — Čitalničen odbor je tudi zopet dovolil plesovne vaje, katerih se bode pod zaželenim vodstvom g. Juvančiča gotovo tudi v izobilji udeležil mladi naš slovenski svet, da se potem tudi plesi predpustom živahno in častno vrše. — Ker so se vrh tega v omenjeni seji razmatravale nekatere praktične premembe v naročevanju in v razpošiljanju časnikov, in ker se je sklenilo, da v prihodnje v čitalnične prostore ne bode smel zahajati nikdo drug nego samo udje in tisti, katerim se odločno nakloni pravica udov, zato smemo trditi, da se bo v čitalnici, katera ne „dela“ o politiki, vvedelo staro vzajemno radovanje.

— (*Naznanilo.*) Pod vodstvom gospoda kapelnika Schantelna se bodo vršile pevske skušnje, pevska in godbena šola v čitalnični pevski sobi v sledečem redu: Petje možkega zbora vsak torek in petek zvečer ob 8. uri, — pevske skušnje dramatičnega zbora vsako sredo in saboto ob 7. uri zvečer, — pevska šola za gospode vsak pondeljek in četrtek zvečer ob 8. uri, — pevska šola za gospodičine vsak pondeljek in petek ob 6. uri zvečer, — pevska šola za začetnike vsako sredo zvečer ob 6. uri, — igranje na goslih vsak pondeljek, četrtek in petek zvečer ob 7. uri, — igranje na trobnih instrumentih vsako sredo in soboto ob 8. uri zvečer, — igranje na glasoviru vsak torek in soboto zvečer ob 6. uri. — Učenci za petje in godbo se sprejemajo v gori navedenih urah.

— (*Peta slovenska predstava*) v gledališči bo v soboto (vseh svetih dan) 1. novembra. Predstavljal se bode igra „Mlinar in njegova hči“, kakor navadno vsako leto na ta dan.

— (*Narodno gledališče.*) Zarad pomanjkanja prostora smo morali dozdej molčati o slovenskih predstavah; da pa preveč ne zaostanemo, povemo danes ob kratkem, kar se je do zdaj igralo. Prva igra „Trdoglavca“, poslovenjena po g. Alešovcu, je napolnila vse gledališčne prostore. Igrala se je prav dobro in ker je jezik pravilen in razumljiv, je bila občinstvu v kljub dolgosti jako všeč. „Narodu“ sicer ni bila po volji, zlasti jezik ne, pa „Narod“ ni narod. — Druga igra „Graščak in oskrbnik“ igrala se je v strahovito praznem gledališču; prazno je bilo gledališče nekaj zavoljo tega, ker igra nima nikakoršnega djanja, največ pa, ker je pisana v tistem jeziku, katerega v Ljubljani le trije razumijo. — Malo boljša in zato tudi malo bolj obiskana bila je tretja igra „Gospa, ki je bila v Parizu“. Kaj tacega ni za naše slovensko občinstvo, tudi je jezik le malo boljši od onega v drugi igri. — Četrta predstava „Stari korporal“ napolnila je zopet hišo. Nastopili ste dve novi moči, g. Šušteršič in gospodičina Gornikova; oba sta izvrstna igralca. Splošno se je igralo tako, da je občinstvo ploskalo brez konca in kraja. Igra je mikavne zapopadka in dokaj dobro predstavljena.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Cesarski patent od 23. dne t. m. sklicuje deželne zборе na 26. dan prihodnjega meseca. — Ker se neki kmalu po novem letu ima sopen začetni državni zbor, bode deželnim zborom pa le zopet prav malo časa za delovanje ostajalo. Vladni časniki zdaj že bolj natanko pripovedujejo, da državni zbor, ki se začne prihodnji torek in se zavoljo začetka deželnih zborov mora pretrgati pred 26. novembrom, bode ta kratki čas samo volitve preiskaval in pover-

jal, adreso (pismo od cesarja) složil in davke za prve kvatre prihodnjega leta odložil. Vsega drugega (na priliko, verskih postav itd.) se bode lotil še le po novem letu ob novem shodu. Že pri povérejevanji volitev se neki bodo Poljaki hudo sprijeli z Rusini, katere dolžijo, da so s pomočjo judov marsikaj nepostavnega počeli. Tudi adresna debata utegne živahna biti, če federalisti pridejo v zbor. —

— O volitvah piše visokocenjeni federalistični časnik „Vaterland“ med drugimi tole: „Čeravno so se volitve, kolikor je mogoče bilo, dozdej naši stranki še precej ugodno izvršile, moramo vendar bridkega srca obžalovati, da je v okolici Graški knez Alfred Lichtenstein padel, čegar volitev bila nam je gotova; al po kakoršnem nesramnem početju je izvrstni mož padel, kazalo je pismo v „Gr. Volksblatt“. Bridko obžalovati moramo tudi, da sta dva voditelja Slovencev padla: dr. Costa na Kranjskem in dr. Tonkli na Goriškem. Zato se imamo zahvaliti v resnici herostratičnemu rovarstvu „mladoslovenskemu“. To proketo početje je pomagalo ustavovercem do 4 poslanstev na Kranjskem, do enega na Goriškem in enega na spodnjem Štajarskem. To tedaj so nasledki prvega javnega nastopa mladoslovencev! In oni obžalovanja vredni mož, ki je pod svoj plašč vzel to kliko, dr. Zarnik, še sam ni zberačil imenovanja vredne manjščine glasov! Zmagali so po takem le protivniki slovenskega naroda, kateri bodo mladoslovencem kmalu slovo dali z besedami: „Zamurec je storil svojo dolžnost, zdaj naj le gre!“

— Državni zbor se začne 4. dne prihodnjega meseca; predsednik in podpredsednika so že imenovani; uni je knez Karlos Auersperg; ta dva pa grofa Wrbna in Trautmannsdorf.

— Pred začetkom državnega zbora — 2. dne novembra — imajo na Dunaji poslanci federalistične stranke shod, v katerem se bode razpravljalo vprašanje: ali kaže stopiti v državni zbor ali pa mu hrbet obrniti. Kakošen obraz bode imel državni zbor, če pridejo vsi poslanci, ne dá se še danes po številkah povedati; to pa je že zdaj gotovo, da so ministerski časniki hudo hudo potrli, da je v kljub vsemu uporju izvoljenih veliko demokratov in mladonemcev, kateri niso zadovoljni s „svobodo“, ki jo zdaj imamo, ampak je zahtevajo dokaj več tako, da ni treba mej med Avstrijo in Nemčijo. Ustavoverci a la Giskra in drugi so v velikem strahu in to tem bolj, ker je grof Hohenwart izvoljen, ki bode voditelj federalistični stranki.

Iz Zagreba. — Zagrebški časniki donašajo žalostno vest, da je dr. Ivan Dežman umrl. „Obzor“ piše: „Izvrstan, napredan liečnik, žarki rodoljub, neumorni pomočnik stradajučim, neutrudivi brižnik naše knjige, poštenjak čelična značaja, vjoran i ljubezan prijatelj, zdrava duša, krasan duh i krasno tielo, — sve ovo leže s Dežmanom u grob.“

Francosko. Iz Pariza se piše, da je večina v državnem zboru gotova, katera bode glasovala za to, da postavni kralj nastopi spet vladarstvo na Francozskem. Seja, ki bode to odločila, bode že prve dni prihodnjega meseca. Da stranka ljudovladna ne bode mirno gledala tega prevratka, to je gotovo; al večina Francozov ne vidi v ljudovladni miru in sreče.

Listnica vredništva. Gosp. dopisniku iz Idrije: Da je dekan Kogej volil liberalca, ni nobena nova prikazen, zato ni vredno, da bi o njem kaj pisali; vsaj je kaplan Kogej na Vrhniki tudi tako volil. Da je pa na volilni list podpisal ime svoje, je to znamenje, da želi še od kod za svoj novočrski liberalni nemškutizem dobiti „Fleisszettel“. Idričanje vsaj zdaj spoznajo, kaj so zgubili z odhodom preč. g. Kovačiča.